

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.007.02.2023

Janusz Dawidziak
Prezes Zarządu

Goleniowskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.
ul. I Brygady Legionów 18A
72-100 Goleniów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/087 Zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę wybranych jednostek samorządu terytorialnego na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Goleniowskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. ¹ , ul. I Brygady Legionów 18A, 72-100 Goleniów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Dawidziak ² Prezes Zarządu od 4 sierpnia 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Określanie potrzeb, organizacja i planowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców. 2. Przygotowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2021 r. – 2023 r. (do czasu zakończenia kontroli) ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1. Anna Jończyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/51/2023 z 21 marca 2023 r. 2. Agata Prochotta-Milek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/63/2023 z 14 kwietnia 2023 r. (akta kontroli str. 1-2, 250, 806-807)

¹ Dalej: GWiK lub spółka wodociągowa.

² Dalej: Prezes Zarządu.

³ Tj. 27 czerwca 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2021-2023 GWiK prowadził działalność w oparciu o Zezwolenie⁶ na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Goleniów. Spółka wodociągowa opracowała Regulamin⁷ dostarczania wody na terenie Gminy Goleniów zawierający elementy wymagane ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁸. Został on przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Goleniowie⁹. Struktura organizacyjna GWiK w kontrolowanym okresie przystosowana była do wykonywania na rzecz Gminy Goleniów zadań związanych z zapewnieniem dostarczania wody mieszkańcom Gminy w sytuacjach kryzysowych¹⁰. Spółka wodociągowa nie otrzymała zlecenia ustalenia zapotrzebowania na wodę na lata 2021-2023 w sytuacjach kryzysowych. W GWiK opracowany został Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociagowych Miasta i Gminy Goleniów na lata 2021-2025, w którym wykazano planowane przedsięwzięcia mogące stanowić w ocenie NIK informacje o potrzebach, brakach / niedoborach związanych z jej działalnością. Posiadana przez GWiK infrastruktura nie została ujęta przez Dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa w wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej. W badanym okresie przeprowadzono wewnętrzne kontrole jakości wody w cysternie, wody surowej oraz uzdatnionej, przesyłając wyniki badań do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Goleniowie¹¹. Harmonogram badań wody uzdatnionej i surowej został uzgodniony z PPIS. W 2011 r. sporządzono i przekazano na wniosek Urzędu Miasta i Gminy Goleniów¹² analizę możliwości zaopatrzenia w wodę pitną Gminy Goleniów w warunkach całkowitego wyłączenia z eksploatacji urządzeń wodociagowych, a także informacje do opracowywanego w UGiM Planu zaopatrzenia ludności w wodę pitną w sytuacjach nadzwyczajnych w Gminie Goleniów¹³. Sporządzenie charakterystyki zagrożeń w zakresie zapewnienia ciągłości dostaw wody wraz z oceną ryzyka ich wystąpienia, w ocenie NIK może ułatwić w sytuacji problemowej właściwą szybką identyfikację rozwiązań służących przeciwdziałaniu i eliminacji skutków wystąpienia tych zagrożeń. Gromadzone przez GWiK zasoby wody nie były wystarczające dla zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych w wysokości równej z zapotrzebowaniem. Zasoby wody gromadzone w zbiornikach wody czystej¹⁴ pozwalały na pokrycie zapotrzebowania minimalnego na wodę przez 3,1 doby, co zostało ocenione przez biegłych¹⁵ pozytywnie. Jednakże biegli negatywnie ocenili możliwości dystrybucji zgromadzonych zasobów. Dla objętych badaniem szczegółowym dwóch obiektów budowlanych związanych z ujęciami wody prowadzono książki obiektów budowlanych i przeprowadzono wymagane w art. 62 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁶ kontrole stanu technicznego obiektów. Wyznaczone strefy

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Obowiązujące począwszy od 1 stycznia 2008 r. na czas nieoznaczony.

⁷ Wniosek z 29 listopada 2007 r.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 537; dalej: ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

⁹ Przyjęty w formie decyzji Burmistrza z 14 grudnia 2007 r.

¹⁰ Sytuacja kryzysowa – każda sytuacja wpływająca na ograniczenie stopnia zaopatrzenia w wodę mieszkańców, w szczególności związana z dostarczaniem wody w warunkach specjalnych, takich jak wystąpienie skażenia, klęsk żywiołowych, awarii urządzeń i sieci wodociagowych, aktów terrorystycznych oraz zagrożenia wojną i działań wojennych.

¹¹ Dalej: PPIS.

¹² Dalej: UGiM.

¹³ Opracowany w UGiM Plan nie został przekazany przez UGiM do stosowania przedsiębiorstwu.

¹⁴ Zbiornik wody czystej – zbiornik wodociagowy, znajdujący się na terenie ujęcia i stacji uzdatniania wody.

¹⁵ W dziedzinie bezpieczeństwa dostaw wody w sytuacjach kryzysowych, powołanych na podstawie art. 49 ustawy o NIK.

¹⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 682 ze zm.; dalej: ustawa Prawo budowlane.

ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody w Goleniowie i w Mostach były prawidłowo oznakowane.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Określanie potrzeb, organizacja i planowanie na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców.

Opis stanu faktycznego

1.1. Uchwałą Nr XI/102/07 Rady Miejskiej w Goleniowie z 29 sierpnia 2007 r. powołano GWiK, w której właścicielem 100% udziałów była Gmina Goleniów. Z opisanych w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia zezwoleń na prowadzenie działalności przez GWiK wynika, że jej przedmiotem począwszy od 1 stycznia 2008 r. było ujmowanie, uzdatnianie i dostarczanie wody na terenie Gminy Goleniów, ponadto od 1 czerwca 2008 r. - świadczenie usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę na części Miasta Szczecin - w rejonie ul. Lubczyńskiej. Na terenach wiejskich Gminy Goleniów, zezwolenie na prowadzenie działalności dot. ujmowania, uzdatniania i dostarczania wody począwszy od 17 grudnia 2002 r. posiadały Wodociągi Zachodniopomorskie Sp. z o.o.¹⁸.

(akta kontroli str. 3, 24-25, 77-73, 94-97, 137-138, 163-164, 400-401, 649-662, 750-754)

Na obszarze Gminy Goleniów zasięgiem sieci wodociągowej objętych było 33 809 mieszkańców. GWiK zarządzał siecią wodociagową o długości 292 km¹⁹, oraz pozostałymi urządzeniami wodociagowymi²⁰: studnie głębinowe - 28 sztuk (w tym jedna przeznaczona do likwidacji²¹) wiercone na dziewięciu ujęciach podstawowych²²; stacje uzdatniania wody²³ - dziewięć sztuk; zbiorniki retencyjne wody pitnej: na stacjach uzdatniania wody - dziesięć sztuk i na sieci wodociagowej - dwie sztuki. Ponadto własnością GWiK i w jego posiadaniu była jedna cysterna przewoźna montowana na „hakowcu” o pojemności 5 m³²⁴. GWiK posiadał też pięć mobilnych prądotwórczych.

(akta kontroli str. 3, 21, 24-25, 692-712, 749)

W 2022 r. sumaryczna średniodobowa produkcja wody wynikająca z aktualnego zużycia wody przez mieszkańców Gminy Goleniów wynosiła 6 724,5 m³/dobę, co oznaczało, że ujęcia posiadały rezerwę produkcyjną w wysokości 5 898,5 m³/dobę²⁵.

¹⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁸ Dalej: WOZ. Decyzja Burmistrza Gminy Goleniów z 17 grudnia 2002 r. nr 1/2002 na prowadzenie działalności przez WOZ na obszarach wiejskich Gminy Goleniów. W wieloletnich Planach Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociagowych Miasta i Gminy Goleniów, opracowanych przez GWiK, przyjętych uchwałami Rady Miejskiej w Goleniowie: nr XXV/371/20 z 25 listopada 2020 r., nr XXIX/394/21 z 24 lutego 2021 r. i nr XLI/500/21 z 24 listopada 2021, w opisie obszaru świadczenia obszaru usług przez GWiK nie wymieniono miejscowości: Wierzchosław, Stawno, Bolechowo, Tarnowiec, Tarnówko.

¹⁹ Dane pochodzą z systemu GIS.

²⁰ Dane dotyczące urządzeń wodociagowych według stanu na koniec 2022 r.

²¹ Biegli powołani w toku kontroli NIK wskazali na 27 studni głębinowych.

²² Ujęcia podstawowe: Goleniów, Komarowo, Kliniska Wielkie, Mosty, Budno, Danowo, Święta, Niewiadowo, Zabród. Jak wskazali w opinii biegli powołani na potrzeby prowadzonej przez NIK kontroli, ujęcia podstawowe, poza Zakładem Uzdatniania Wody – dalej: ZUW - Budno, ZUW Danowo oraz ZUW Zabród, posiadały zbiorniki wody czystszej o łącznej pojemności 2570 m³.

²³ Ujmowana woda jest uzdatniana przez dziewięć ZUW: Goleniów, Komarowo, Kliniska Wielkie, Mosty, Budno, Danowo, Święta, Niewiadowo, Zabród.

²⁴ Według stanu na 31 grudnia 2022 r.

²⁵ Obliczenie dokonane przez biegłych powołanych w toku kontroli przez NIK.

(akta kontroli str. 692-712)

Wybrane zadania GWiK związane z zaopatrzeniem w wodę mieszkańców w sytuacjach kryzysowych zostały wskazane w Zezwoleniu oraz Regulaminie dostarczania wody.

(akta kontroli str. 32-65, 94-101)

1.2. GWiK złożył 29 listopada 2007 r. wniosek do Burmistrza Gminy Goleniów o udzielenie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w Gminie Goleniów. Burmistrz w formie decyzji wydał 14 grudnia 2007 r. dla GWiK, na czas nieoznaczony począwszy od 1 stycznia 2008 r. zezwolenie (obowiązujące do zakończenia czynności kontrolnych), na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w ww. Gminie. Wydanie zezwolenia nie było poprzedzone udzieleniem promesy jego wydania. Określając w zezwoleniu wymagania w zakresie poziomu świadczonych usług wodociagowych, Burmistrz Gminy Goleniów zobligował GWiK m.in. do realizacji następujących obowiązków: prowadzenia działalności objętej zezwoleniem na zasadach określonych w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz na warunkach ustalonych w przepisach wykonawczych do tej ustawy, a w szczególności do zapewnienia wysokiej jakości świadczonych usług, niezawodności zbiorowego zaopatrzenia w wodę, przestrzegania wymagań ograniczenia szkodliwego oddziaływania na środowisko, utrzymania możliwie niskich kosztów prowadzenia działalności.

(akta kontroli str. 3, 24-25, 638-653)

W warunkach zezwolenia dot. wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru sformułowany został obowiązek udzielania odbiorcom usług informacji dotyczących występujących zakłóceń zaopatrzenia w wodę oraz awarii urządzeń wodociagowych. Określono też przypadki, w których wstrzymanie lub ograniczenie w dostawie wody mogło nastąpić bez uprzedniego zawiadomienia odbiorców, tj.: brak wody na ujęciu; zanieczyszczenie wody na ujęciu w rozmiarze niebezpiecznym dla zdrowia; potrzeby zwiększenia dopływu dla hydrantów pożarowych; awaria sieci wodociagowej; konieczność przeprowadzenia niezbędnej naprawy urządzeń wodociagowych; wystąpienie siły wyższej. W czasie trwania klęski, szczególnie gdy doszło do zanieczyszczenia wody, GWiK miał prawo wprowadzić ograniczenia w konsumpcji wody w granicach możliwości dystrybucji, po uprzednim zawiadomieniu odbiorców o tych ograniczeniach²⁶. W warunkach zezwolenia wskazano, że GWiK winien niezwłocznie informować odbiorców w sposób zwyczajowo przyjęty o wstrzymaniu zaopatrzenia w wodę. GWiK został zobligowany do informowania odbiorców najpóźniej na dwa dni przed terminem o planowanej przerwie w dostawie wody do 12 godzin i przewidywanym obniżeniu jej jakości, a w przypadku planowanych przerw powyżej 12 godzin do powiadomienia odbiorców z wyprzedzeniem pięciu dni.

(akta kontroli str. 649-653)

1.3. Do złożonego 29 listopada 2007 r. wniosku o wydanie zezwolenia na zbiorowe zaopatrzenie Gminy Goleniów w wodę, GWiK załączył projekt Regulaminu dostarczania wody. Rada Miejska w Goleniowie uchwałą nr XIV/160/07 z 28 grudnia 2007 r. przyjęła Regulamin dostarczania wody. W kontrolowanym okresie, uchwałą nr VI/55/19²⁷ z 27 lutego 2019 r. Rada Miejska w Goleniowie ustanowiła Regulamin

²⁶ Co nie zwalniało GWiK z obowiązku zastosowania wszelkich dostępnych sposobów dla złagodzenia tych uciążliwości dla odbiorców.

²⁷ Uchwała wyszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego. Data ogłoszenia Dziennika: 15 kwietnia 2019 r.

dostarczania wody na terenie Gminy Goleniów, który następnie został zastąpiony Regulaminem przyjętym uchwałą nr XLI/500/21²⁸ z 24 listopada 2021 r.

(akta kontroli str. 3, 25, 32-65, 638-648)

Wyjaśniając w jakim zakresie i z czyjej inicjatywy Regulamin dostarczania wody był zmieniany w kontrolowanym okresie, Dyrektor Finansowy podała, że: *24 listopada 2021 r. Rada Gminy uchwaliła nowy Regulamin, który zastąpił Regulamin uchwalony 27 lutego 2019 r. Zakres zmian Regulaminu został określony i narzucony przez ustanawiane przepisy prawa. Przedmiotowy dokument był zmieniany w zakresie, w jakim zaszły ze strony ustawodawcy zmiany w normach prawa obowiązującego, a w szczególności w zakresie zmian wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy - Prawo Budowlane oraz niektórych ustaw z dnia 13 lutego 2020 r.²⁹ wymuszające na Gminie Goleniów dostosowanie Regulaminu do tych zmian. Przedmiotowe zmiany w Regulaminie dotyczyły głównie kwestii wydawania przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, odbioru przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych oraz włączania ich do sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, a sam projekt Regulaminu był uzgadniany z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Wnioskodawcą podjęcia uchwały był Burmistrz Gminy Goleniów.*

(akta kontroli str. 207, 211-212)

Określone w ww. Regulaminach obowiązki GWiK w zakresie minimalnego poziomu usług świadczonych przez GWiK w zakresie dostarczania wody, polegały m.in. na:

- zapewnianiu odbiorcom usług dostawy wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ilości: a) nie mniejszej niż 0,5 m³ na dobę dla budynku mieszkalnego jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych; b) określonej w warunkach technicznych przyłączenia lub umowie w przypadku pozostałych obiektów,

- zapewnianiu odbiorcom usług dostawy wody pod ciśnieniem nie mniejszym niż 0,2 MPa (2 bary) w miejscu włączenia przyłącza do sieci,

- prowadzeniu regularnej wewnętrznej kontroli jakości dostarczanej wody.

Ustalone w Regulaminie obowiązki odbiorców dotyczyły m.in.:

- korzystania z instalacji wodociągowej w sposób uniemożliwiający występowanie zakłóceń w funkcjonowaniu sieci, a w szczególności eliminowania możliwości wystąpienia skażenia wody w sieci, w tym wskutek cofnięcia się wody z instalacji wodociągowej lub powrotu ciepłej wody z instalacji centralnego ogrzewania, jak również utrzymywania urządzeń będących w ich posiadaniu w należyтым stanie,

- zawiadamiania GWiK o planowanych zmianach technicznych w instalacji wewnętrznej, które mogły mieć wpływ na działanie sieci oraz ilości pobieranej wody, a także przeznaczenie wody,

- powstrzymywania się od dokonywania jakichkolwiek czynności mogących mieć wpływ na zmianę stanu technicznego urządzeń i przyłączy wodociągowych będących w posiadaniu GWiK, bez uzgodnienia tego z GWiK, w tym nasadzeń drzew i krzewów oraz zabudowy w pasie terenu, w którym zlokalizowana jest sieć wodociągowa,

- niezwłocznego usuwania powstałych awarii przyłącza wodociągowego.

(akta kontroli str. 32-65)

Zgodnie z Regulaminami, w przypadku niedotrzymania ciągłości świadczonych przez GWiK usług oraz odpowiednich parametrów dostarczanej wody, przedsiębiorstwo wodociągowe miało obowiązek:

- poinformowania niezwłocznie odbiorców usług o takich przypadkach, na swojej

²⁸ Uchwała wyszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego. Data ogłoszenia Dziennika: 27 grudnia 2021 r.

²⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 471.

stronie internetowej, w mediach lub w inny zwyczajowo przyjęty sposób, w tym wskazania, o ile to możliwe, planowanego terminu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania sieci i odpowiednich parametrów dostarczanej wody, jeżeli jest on możliwy do przewidzenia,

- zapewnienia odbiorcom usług zastępczych punktów poboru wody w przypadku przerw w dostawie wody przekraczających 12 godzin oraz poinformowania odbiorców usług o lokalizacji takich punktów, na swojej stronie internetowej, w mediach lub w inny zwyczajowo przyjęty sposób,
- o ile jest to możliwe, podjęcia niezbędnych działań celem przywrócenia ciągłości świadczenia usług i odpowiednich parametrów dostarczanej wody,
- poinformowania odpowiednich gminnych dyżurnych służb, wskazując przewidywany czas przywrócenia ciągłości świadczonych usług.

Regulaminy stanowiły, że o planowanych ograniczeniach w dostawie wody GWiK winien informować odbiorców usług, na swojej stronie internetowej, w mediach lub w inny zwyczajowo przyjęty sposób, co najmniej na trzy dni robocze przed planowaną przerwą w świadczeniu usług. O zamiarze odcięcia dostawy wody GWiK powinien poinformować odbiorców usług co najmniej 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostaw wody, podając jednocześnie informacje o miejscach i sposobie udostępniania zastępczych punktów poboru.

(akta kontroli str. 32-65)

1.4. Gmina Goleniów oraz GWiK nie posiadały alternatywnych źródeł wody na wypadek braku ciągłości dostaw siecią wodociagową.

(akta kontroli str. 6, 8, 27, 31, 692-712)

W Regulaminach dostarczania wody na obszarze Gminy Goleniów z 2019 r. i 2021 r. oraz zezwoleniu na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Gminy, zobowiązano GWiK do zapewniania niezawodności i ciągłości zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz należytej jakości dostarczanej wody, w tym prowadzenia kontroli jakości wody, a także zapewniania zastępczych punktów poboru wody w przypadku przerw w dostawie wody o określonej długości³⁰. Obszar realizacji tych obowiązków obejmował tereny objęte siecią wodociagową będącą w posiadaniu GWiK na obszarze Gminy Goleniów.

(akta kontroli str. 206, 210, 649-653, 32-65)

1.5. Struktura organizacyjna GWiK w latach 2021-2023 przystosowana była do wykonywania na rzecz Gminy Goleniów zadań związanych z zapewnieniem dostarczania wody mieszkańcom Gminy w sytuacjach opisanych w Regulaminach dostarczania wody i zezwoleniu na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę w Gminie, w szczególności w sytuacji awarii lub braku działania sieci wodociagowej. Przyjęte przez przedsiębiorstwo wodociagowe do realizacji zadania, o których mowa w poprzednim punkcie wystąpienia, zostały przypisane w kontrolowanym okresie odpowiedniej komórce / komórkom organizacyjnym w Regulaminie organizacyjnym przedsiębiorstwa, przyjętym uchwałą Rady Nadzorczej GWiK nr 3/V/2021 z 17 maja 2021 r.³¹ oraz wyznaczonym pracownikom w zakresach obowiązków³². Zadania związane z zapewnieniem dostarczania wody mieszkańcom Gminy w sytuacjach awaryjnych, które mogły spowodować dłuższe przerwy w dostawie wody, takich jak np. awarie sieci wodociagowej, zanieczyszczenia wody (w sieci czy na ujęciach i stacjach uzdatniania wody), zostały przypisane Pionowi Technicznemu, kierowanego przez Dyrektora ds. technicznych, któremu

³⁰ Co zostało opisane w punktach 1.2 i 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

³¹ Który zmienił Regulamin zatwierdzony 26 sierpnia 2019 r. przez Radę Nadzorczą GWiK uchwałą nr 17/VIII/2019.

³² Zweryfikowano w oparciu o zakres czynności: kierownika Działu Eksploatacji Sieci, kierownika Działu Ujęć i Stacji Uzdatniania Wody, Dyrektora ds. Technicznych.

podległe były służby eksploatacyjne w Dziale Eksploatacji Sieci oraz Dziale Ujęć i Stacji Uzdatniania Wody odpowiadające za utrzymanie urządzeń wodociągowych, w tym w szczególności za dostawę awaryjną wody w sytuacji awarii lub braku działania sieci wodociągowej.

(akta kontroli str. 207, 211, 213-249, 251-262, 286-325)

W UGiM opracowano w 2011 r. Plan zaopatrzenia w wodę w sytuacjach nadzwyczajnych w Gminie Goleniów, który został zatwierdzony przez Burmistrza, lecz nie przekazano go zakładom wodociągowym (będącym również jego adresatami) do stosowania.

(akta kontroli str. 105, 124, 581-637, 668-669)

Powołani w toku kontroli NIK biegli³³ obliczyli zapotrzebowanie na wodę w sytuacji kryzysowej dla Gminy Goleniów (według stanu na 31 grudnia 2022 r.), które wynosiło, dla:

- zaspokojenia potrzeb fizjologicznych ludności - 84,80 m³/dobę,
- minimalnych dostaw wody - 577,72 m³/dobę,
- niezbędnych dostaw wody - 1147,62 m³/dobę.

(akta kontroli str. 692-712)

1.6. GWiK nie ustalał zapotrzebowania na wodę na lata 2021-2023 w sytuacjach kryzysowych. Zarówno Burmistrz, jak i przedsiębiorstwo nie wydało Wytycznych / Zasad dotyczących zaopatrzenia Gminy Goleniów w wodę na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

(akta kontroli str. 4, 26, 668-670)

UGiM poinformował³⁴: *W latach 2021-2023 na terenie Gminy Goleniów utrzymano zapotrzebowanie w wodę w sytuacjach kryzysowych na poziomie określonym przez Plan zaopatrzenia w wodę w sytuacjach nadzwyczajnych z 2011 r. Odpowiedzialny za realizację zadania był Główny specjalista ds. zarządzania kryzysowego. Obliczenia zaopatrzenia w wodę obliczono w Planie zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych zgodnie z nieobowiązującym zarządzeniem Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z 21 września 1995 r. w sprawie zasad zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych³⁵. Przyjęto przy obliczeniu zapotrzebowania w wodę wskaźniki jednostkowego zapotrzebowania wody określone w powyższym przepisie w pkt 5.3 Wskaźniki jednostkowego zapotrzebowania wody. Do wyliczeń posłużono się również danymi z Ewidencji Ludności dotyczącymi liczby mieszkańców oraz danymi przekazanymi przez GWiK oraz WOZ. Wobec wystarczających danych nie było potrzeby dodatkowego zlecenia ustalenia i wyliczenia zapotrzebowania na wodę ww. przedsiębiorstwom wodociągowym.*

(akta kontroli str. 668, 670)

1.7. Burmistrz Gminy Goleniów nie wydał obowiązujących w kontrolowanym okresie Wytycznych i Zasad w zakresie prowadzenia dokumentacji dot. zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń w wodę w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 668-669)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że przy realizacji zadań z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę prowadzona i wykorzystywana na co dzień jest wszelka, archiwalna dokumentacja związana z projektowaniem (projekty, warunki uzgodnienia, itp.), realizacją (dokumentacja budowy, powykonawcza, itp.) i eksploatacją (instrukcje

³³ Powołani w trybie art. 49 ust. 1 ustawy o NIK.

³⁴ W trybie art. 29 ust 1 pkt 2 lit. f w zw. z art. 40 ust. 7 ustawy o NIK.

³⁵ M. P. Nr 59, poz. 663.

eksploatacji, DTR urządzeń, itp.). GWiK natomiast nie prowadził dokumentacji dotyczącej funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w zakresie:

- a) zasad zapewnienia dostaw wody w Gminie Goleniów poza Regulaminem dostarczania wody w Gminie Goleniów oraz zezwoleniem na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Goleniów,
- b) wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących projektowania i eksploatacji urządzeń zaopatrzenia w wodę poza Regulaminem dostarczania wody w Gminie Goleniów oraz zezwoleniem na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Goleniów,
- c) wymagań w zakresie budowy (w tym lokalizacji) i utrzymywania studni,
- d) zasad monitorowania i informowania mieszkańców o ocenie jakości wody ze studni, i monitorowania jakości wody w cysternie,
- e) zasad higieniczno-sanitarnych użytkowania środków transportu do przewozu wody pitnej,
- f) sposobu obliczania (kalkulacji) liczby i pojemności środków do przewozu wody w sytuacjach wskazanych w Regulaminie dostarczania wody w Gminie Goleniów i zezwoleniu na prowadzenie działalności,
- g) zasad ochrony ujęć i urządzeń wodnych na wypadek zagrożenia zniszczeniem.

W przedsiębiorstwie nie wprowadzono zasad wewnętrznych co do prowadzenia dokumentacji dotyczącej zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń w wodę ani nie istnieją inne regulacje dwustronne na linii przedsiębiorstwo wodociągowe – Gmina Goleniów określające obowiązek w zakresie jej prowadzenia.

(akta kontroli str. 5, 19, 26, 396, 398-399, 541)

1.8. Burmistrz Gminy Goleniów nie wydał obowiązujących w latach 2021-2023 Wytucznych / Zasad w zakresie prowadzenia dokumentacji funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w sytuacji kryzysowej, jak i w GWiK nie wprowadzono regulacji w tym zakresie i przedsiębiorstwo takiej dokumentacji nie prowadziło, a zatem brak jest regulacji obligujących przedsiębiorstwo wodociągowe do sporządzenia charakterystyki zagrożeń dotyczących zapewnienia ciągłości dostaw wody oraz oceny ryzyka ich wystąpienia.

(akta kontroli str. 5, 19, 26, 396, 398-399, 541, 668-669)

1.9. GWiK nie określił prawdopodobieństwa zakłóceń dostaw wody oraz ich wpływu na stan bezpieczeństwa Gminy Goleniów. Prezes Zarządu wyjaśnił, że: *naszym zdaniem GWiK nie był zobowiązany do określenia i nie określał prawdopodobieństwa wystąpienia zakłóceń dostaw wody a zwłaszcza ich wpływu na stan bezpieczeństwa Gminy Goleniów na bazie Regulaminu dostarczania wody i zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę ani nie był do tego zobowiązany przez Gminę czy innymi aktami czy regulacjami wewnętrznymi przedsiębiorstwa.*

(akta kontroli str. 5, 26, 397, 541)

Wyjaśniając czy GWiK przekazywał jakiegokolwiek informacje na potrzeby sporządzenia przez pracownika UGiM Planu zarządzania kryzysowego (obowiązującego w kontrolowanym okresie) Prezes Zarządu wskazał, iż *nie przekazywano informacji dedykowanych dla sporządzenia przez pracowników UGiM Planu zarządzania kryzysowego poza informacjami (...):*

- w odpowiedzi na pismo Gminy Goleniów nr WAS.7433.01.2011.IT nawiązujące do aktualizacji Planu zaopatrzenia ludności w wodę pitną w sytuacjach nadzwyczajnych w Gminie Goleniów GWiK pismem nr GWIK/1083/574/DT/2011 udzielił wnioskowanych informacji;
- w odpowiedzi na pismo Burmistrza Gminy Goleniów nr WAS.7433.02.2011.IT z 4 maja 2011 r. z prośbą o sporządzenie analizy możliwości zaopatrzenia

w wodę pitną Gminy Goleniów w warunkach całkowitego wyłączenia z eksploatacji urządzeń wodociągowych GWiK udzielił informacji w tym zakresie pismem GWIK/1868/846/DT/2011.

(akta kontroli str. 673-675, 725)

W ocenie NIK sporządzenie charakterystyki zagrożeń w zakresie zapewnienia ciągłości dostaw wody wraz z oceną ryzyka ich wystąpienia, może ułatwić w sytuacji problemowej właściwą szybką identyfikację rozwiązań służących przeciwdziałaniu i eliminacji skutków wystąpienia tych zagrożeń.

1.10. Prezes Zarządu wyjaśnił, iż: *przedsiębiorstwo nie identyfikowało potrzeb / niedoborów (braków) w zakresie urządzeń wodociągowych, alternatywnych źródeł wody oraz materiałów⁷ / sprzętu technicznego niezbędnego do zabezpieczenia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.*

(akta kontroli str. 5, 26)

W przekazanym przez przedsiębiorstwo wodociągowe do UGiM Planie Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych Miasta i Gminy Goleniów na lata 2021-2025, który został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Goleniowie nr XLI/500/21 z 24 listopada 2021 r., wykazano jednakże planowane przedsięwzięcia - mogące w ocenie NIK - stanowić informacje o potrzebach, brakach / niedoborach związanych z działalnością przedsiębiorstwa.

(akta kontroli str. 78-81, 327-328)

1.11. GWiK przedłożył 5 listopada 2020 r., 9 lutego 2021 r. oraz 16 listopada 2021 r. w UGiM projekty wieloletnich Planów Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych Miasta i Gminy Goleniów będących w posiadaniu GWiK³⁶.

(akta kontroli str. 5, 26, 66-92, 129-183, 208, 263-269, 327-328)

Obowiązujący na lata 2021-2025 Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych zawierał zestawienie planowanych zadań rozwojowych i modernizacyjnych w zakresie urządzeń wodociągowych mogących mieć wpływ na zaopatrzenie mieszkańców w wodę w sytuacjach kryzysowych, np.:

- ujęcia i stacje uzdatniania wody: remont obiektów stacji uzdatniania wody w Goleniowie; modernizacja układu automatyki i sterowania na stacji uzdatniania wody w Goleniowie; montaż układu SZR agregatu prądotwórczego na stacji uzdatniania wody w Goleniowie;
- remont zbiornika wody czystej na SUW Świętej; remont studni głębinowych na ujęciach wody; wymiana agregatów głębinowych na ujęciach wody; modernizacja ujęcia i stacji uzdatniania wody w Danowie; montaż lamp UV na SUW: Budno, Glewice, Danowo, Kliniska Wielkie; zbiornik wody czystej na SUW Mosty;
- inne: centralny monitoring obiektów gospodarki wodno-ściekowej; zakup beczkowozów wody pitnej.

(akta kontroli str. 78-81, 327-328)

1.12. Biegli wskazali, że w Gminie Goleniów *nie zidentyfikowano ujęć rezerwowych, które mogłyby realizować zaopatrzenie w wodę w przypadku braku możliwości wykorzystania ujęć wody eksploatowanych w normalnych warunkach (ujęć podstawowych). Podczas sytuacji kryzysowej polegającej na braku możliwości produkcji wody przez poszczególne ujęcia wody (np. skażenia wody na ujęciu)*

³⁶ Projekty zostały przyjęte odpowiednio uchwałami Rady Miejskiej w Goleniowie:

- nr XXV/371/20 z 25 listopada 2020 r. (która utraciła moc 24 lutego 2021 r.),
- nr XXIX/394/21 z 24 lutego 2021 r. (która utraciła moc 24 listopada 2021 r.),
- nr XLI/500/21 z 24 listopada 2021 r. (uchwała weszła w życie z dniem jej podjęcia).

dostarczenie wody do poszczególnych obszarów zasilania może odbywać się poprzez pozostałe działające ujęcia. Ze względu na stosunkowo dużą liczbę niezależnych ujęć podstawowych – dziewięć, w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej, której zasięg może być zróżnicowany, zaopatrzenie w wodę może być realizowane dodatkowo z wykorzystaniem ujęć pozostających w stanie sprawności – brak jest jednak możliwości oszacowania stopnia pokrycia zapotrzebowania. Analizowany system wodociągowy składa się z kilku niezależnych części, zatem zaopatrzenie w wodę (przy wykorzystaniu ujęć pozostających w stanie sprawności) może być realizowane tylko z wykorzystaniem środków transportu i dystrybucji wody (np. beczkowozów). W przypadku całkowitego braku dostawy wody do miasta, w pierwszych godzinach sytuacji kryzysowej źródło wody mogą stanowić zbiorniki wody czystej. Ponadto biegli podali, iż zarówno GWiK, jak i UGiM: nie posiada podpisanych umów o współpracy w zakresie kryzysowego zaopatrzenia w wodę z gminami ościennymi / innymi przedsiębiorstwami wodociągowymi, czy umowy na dostawę wody butelkowanej z producentami wody / hurtowniami spożywczymi. W miejscowości Załom istnieje techniczne połączenie sieci wodociągowej GWiK oraz ZWiK Szczecin, które po określeniu warunków współpracy może zostać wykorzystane do zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy Goleniów. Gmina (Urząd) deklaruje posiadanie zapasów wody butelkowanej (opakowania 0,5 dm³) w ilości 480 dm³. GWiK posiada ograniczone środki służące do transportu wody do miejsc dystrybucji.

(akta kontroli str. 3, 21, 24-25, 692-712, 749)

Urządzenia wodociągowe objęte zarządzeniem GWiK zostały wykazane w Ewidencji urządzeń wodociągowych - zestawieniu środków trwałych. Ewidencja obejmowała również agregaty prądotwórcze oraz cysternę.

(akta kontroli str. 401-416, 749)

1.13. GWiK posiadał jedną cysternę przewoźną montowaną na „haku” o pojemności 5m³, która była poddana wewnętrznej kontroli jakości wody³⁷. W latach 2021-2023 przedsiębiorstwo przekazywało do wiadomości PPIS wyniki tych badań. Przedsiębiorstwo zlecało badania jakości laboratoriom zewnętrznym, które dysponowały aktualnymi certyfikatami Polskiego Centrum Akredytacji.

(akta kontroli str. 208, 263, 270-281)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że harmonogram wewnętrznych kontroli jakości wody w cysternie nie został przyjęty w formie pisemnej. Realizowane badania odpowiadały (...) ustalonemu harmonogramowi tj. badania realizowane są zgodnie z ustaleniami jeden raz w miesiącu a o wynikach każdorazowo informowana jest Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Goleniowie. (...) Harmonogram wewnętrznej kontroli jakości wody w cysternie nie był ustalany jednorazowo a ustalenia w formie ustnej co do zakresu i częstotliwości są dokonywane z końcem każdego roku na przyszły rok kalendarzowy. Zakres uzgodnień badań do wykonywania to liczba bakterii *Escherichia coli*, liczba bakterii grupy coli oraz liczba *Enterokoków* kałowych. Nasza spółka miała podpisane umowy z laboratoriami na wykonywanie badań. (...) Informacja o częstotliwości i zakresie badań wody z cysterny została przekazana Państwowej Inspekcji Sanitarnej w czasie kontroli w roku 2017. (...) W okresie objętym kontrolą Spółka nie ustalała wewnętrznego harmonogramu badania jakości wody w cysternie z PPIS, ponieważ obowiązek taki nie wynika z przepisów prawa. (...) zgodnie z § 4 pkt 3 rozporządzenia w sprawie jakości wody cysterna nie jest wymieniana jako miejsce pobierania próbek w strefie zaopatrzenia i w związku z tym

³⁷ Punktem poboru („punkt zgodności” zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, Dz. U. poz. 2294, dalej: rozporządzenie w sprawie jakości wody) do badań próbek wody dostarczanej z cysterny, był zawór, z którego woda wypływa z cysterny.

nie stosuje się do niej zapisów § 6 pkt 4 ww. rozporządzenia i harmonogram nie jest wymagany.

(akta kontroli str. 125-126, 541, 726, 758-803)

Przedsiębiorstwo wodociągowe nie posiadało atestu higienicznego stwierdzającego przystosowanie do przewozu wody pitnej opisanej powyżej cysterny.

(akta kontroli str. 21, 110, 208, 263, 755)

Ponadto wewnętrzną kontrolą jakości wody prowadzoną przez przedsiębiorstwo, objęte były studnie głębinowe w ramach ustalonego harmonogramu z częstotliwością raz w roku. Harmonogram nie był ustalany z PPIS w Goleniowie, jednakże informowano PPIS o zakresie i częstotliwości badania wody surowej. Badania zlecano laboratoriom zewnętrznym. Oba laboratoria w trakcie realizacji umowy posiadały aktualne certyfikaty PCA. Badania przeprowadzano w zakresie: pH, barwa, mętność, przewodność elektryczna, jon amonowy, żelazo, mangan, eschericia coli, bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze 22°C. Każdorazowo sprawozdania z badań przesyłano PPIS w Goleniowie. Woda z posiadanych studni głębinowych nie była przedmiotem badań PPIS w Goleniowie w ramach nadzoru nad jakością wody pitnej z wyjątkiem jednego przypadku, tj. ujęcia wody Święta, które było związane z masowym śnięciem ryb w Odrze w roku 2022.

(akta kontroli str. 400, 438-538)

Woda uzdatniona dostarczana przez GWiK była objęta w okresie kontrolowanym wewnętrzną kontrolą jakości wody prowadzoną przez przedsiębiorstwo wodociągowe w ramach ustalonego harmonogramu zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu w sprawie jakości wody. Harmonogramy wewnętrznej kontroli jakości wody były ustalane na poziomie działu, przez kierownika, w formie tabelarycznej w ostatnim kwartale danego roku, a następnie były przesyłane drogą mailową do PPIS, który odsyłał zaakceptowane harmonogramy w formie pisemnej. Częstotliwość i zakres badań był ustalany zgodnie z załącznikiem nr 2 i 3 do rozporządzenia w sprawie jakości wody i odpowiadał zapisom ww. rozporządzenia. W kontrolowanym okresie GWiK miała podpisane umowy z laboratoriami wykonującymi badania, które posiadały certyfikaty jakości PCA a zakres i częstotliwość badań była zgodna z harmonogramem obowiązującym w Spółce. Woda uzdatniona była przedmiotem badań PPIS w Goleniowie w ramach nadzoru nad jakością wody do spożycia. Przedsiębiorstwo nie otrzymało w okresie objętym kontrolą zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli str. 674, 727)

1.14/1.15. GWiK nie sporządził Planu ochrony obiektów infrastruktury kryzysowej. Wyjaśniając przyczyny takiego stanu rzeczy, Prezes Zarządu podał, iż: *Przedsiębiorstwo nie otrzymało od Dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa informacji o ujęciu posiadanej przez nie infrastruktury w wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej.*

(akta kontroli str. 6-7, 27)

1.16. Odnosząc się do kwestii wpływu jaki na zapewnienie przez GWiK bezpieczeństwa zaopatrzenia Gminy Goleniów w wodę w sytuacjach kryzysowych miało uchylene 23 kwietnia 2022 r. regulacji prawnych określających organizację i zadania władz publicznych w ramach systemu obrony cywilnej oraz brak ich zastąpienia nowymi regulacjami, Prezes Zarządu wskazał, iż: *przedsiębiorstwo nie zajmowało się zapewnieniem bezpieczeństwa zaopatrzenia kontrolowanej Gminy w wodę w sytuacjach kryzysowych (...) i nie potrafi ocenić wpływu uchylenia wskazanych regulacji prawnych.*

(akta kontroli str. 7, 27)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

GWiK działał w latach 2021-2023 na podstawie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Goleniów. Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, GWiK przedłożył Radzie Miejskiej w Goleniowie projekt Regulaminu dostarczania wody na terenie Gminy Goleniów zawierający wymagane ustawowo elementy. Struktura organizacyjna GWiK w kontrolowanym okresie przystosowana była do wykonywania na rzecz Gminy Goleniów zadań związanych z zapewnieniem dostarczania wody mieszkańcom Gminy w sytuacjach opisanych w Regulaminie dostarczania wody i Zezwoleniu na prowadzenie działalności zbiorowego zaopatrzenia w wodę w Gminie. GWiK nie zostało zlecone zadanie ustalenia zapotrzebowania na wodę na lata 2021-2023 w sytuacjach kryzysowych. GWiK opracował Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych Miasta i Gminy Goleniów na lata 2021-2025, w którym wykazał planowane przedsięwzięcia mogące w ocenie NIK stanowić informacje o potrzebach, brakach / niedoborach związanych z działalnością GWiK. GWiK przeprowadzał w kontrolowanym okresie wewnętrzne kontrole jakości wody w cysternie, wody surowej oraz uzdatnionej, przysyłając wyniki badań do PPIS. Harmonogram badań wody uzdatnionej i surowej został uzgodniony z PPIS. W 2011 r. sporządzono i przekazano na wniosek UGiM analizę możliwości zaopatrzenia w wodę pitną Gminy Goleniów w warunkach całkowitego wyłączenia z eksploatacji urządzeń wodociągowych, a także informacje do opracowywanego w UGiM Planu zaopatrzenia ludności w wodę pitną w sytuacjach nadzwyczajnych w Gminie Goleniów³⁸. GWiK nie posiadał atestu higienicznego stwierdzającego przystosowanie do przewozu wody pitnej cysterny objętej jego zarządem.

OBSZAR

2. Przygotowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2021-2023 (I kw.) GWiK nie realizował zadań inwestycyjnych dedykowanych wyłącznie rozwojowi i modernizacji urządzeń wodociągowych mające na celu zapewnienie dostaw wody w sytuacjach kryzysowych. W Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych ujęto przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne związane z ujęciami i stacjami uzdatniania wody, których sprawniejsze funkcjonowanie mogłoby przyczynić się do poprawy sytuacji w zakresie zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 130-154)

2.2. W badanym okresie GWiK udzielał zamówień publicznych na podstawie Regulaminu Udzielania Zamówień przez Goleniowskie Wodociągi i Kanalizację Sp. z o.o. w Goleniowie. Badaniem szczegółowym objęto dwa finansowane ze środków własnych GWiK zadania przyczyniające się do poprawy sytuacji w zakresie zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych: dostaw lamp UV oraz remontu zbiornika wody czystej na SUW Święta. Oba postępowania dotyczyły zamówień sektorowych stosownie do art. 132 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych³⁹. W przypadku obu zamówień na zapytanie wpłynęła jedna oferta, która została wybrana jako każdorazowo najkorzystniejsza. Umowa nr GWiK/ZP/24/2022 na dostawę lamp UV została podpisana 4 listopada 2022 r. na kwotę 122 226 zł brutto. Dostawę zrealizowano w dniach 21 - 24 listopada 2022 r.

³⁸ Opracowany w UGiM Plan nie został przekazany przez UGiM do stosowania przedsiębiorstwu.

³⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm. – dalej: PZP, uchylone z dniem 1 stycznia 2021 r.

Umowa nr GWiK/ZP/24/2023 została podpisana 21 kwietnia 2023 r. Zakres robót obejmował remont zbiornika wody czystej na kwotę 199 979,45 zł. W protokole odbioru robót z 26 maja 2023 r. odnotowano pomiar grubości nałożonej warstwy materiału polimocznikowego i stwierdzono zgodność z zapisami umowy.

(akta kontroli str. 808-816)

2.3. Badanie szczegółowe⁴⁰ prawidłowego zabezpieczenia działania trzech studni głębinowych oraz agregatów prądotwórczych⁴¹ w przypadku braku możliwości dostawy wody siecią wodociagową wykazało, że studnie były zabezpieczone przed uszkodzeniem, zanieczyszczeniem i wpływami atmosferycznymi, znajdowały się na ogrodzonym siatką terenie będącym własnością GWiK. Objęte badaniem agregaty prądotwórcze były sprawne i posiadały ilość paliwa pozwalającą na ich uruchomienie.

(akta kontroli str.912-935)

2.4. GWiK dysponował zbiornikami wody pitnej o łącznej pojemności 2750 m³. Badaniem szczegółowym objęte zostały dwa zbiorniki wody pitnej⁴² o łącznej pojemności 2300 m². Oba zbiorniki znajdowały się na ogrodzonym siatką terenie stanowiącym własność GWiK. Zbiornik w SUW Mosty znajdował się w budynku, zbiornik w SUW Święta był zbiornikiem zewnętrznym wolnostojącym. Woda w obu zbiornikach była uzdatniona. Ustalenia dotyczące harmonogramów badania jakości wody zostały opisane w punkcie 1.13 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W toku kontroli PPIS w Goleniowie dokonał badania jakości wody. Wynik badania był pozytywny⁴³. Jakość wody spełniała kryteria wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określone w § 2 rozporządzenia w sprawie jakości wody.

(akta kontroli str. 817-824, 912-917,929-935)

2.5. GWiK posiadał jedną cysternę do wykorzystania w przypadku braku możliwości dostawy wody siecią wodociagową⁴⁴. Cysterna znajdowała się na terenie SUW Goleniów. Brak aktualnego atestu sanitarnego został opisany w punkcie 1.13 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W SUW Goleniów prowadzono dokumentację serwisowania cysterny. W okresie niewykorzystywania do transportu i magazynowania wody, cysterna była myta i dezynfekowana w sposób i z częstotliwością określoną procedurą własną GWiK, tj. raz w miesiącu. Po przeprowadzeniu mycia i dezynfekcji środka przewozu wody pitnej dokonywano oceny jakości wody pobranej z tego środka. Po okresie przestoju, przed każdym użyciem do zaopatrzenia ludzi w wodę cysternę każdorazowo myto i dezynfekowano. Na beczce zamieszczono w sposób trwały informację, że woda nią dostarczana, przeznaczona do spożycia przez ludzi, może być używana wyłącznie po przegotowaniu. Nie dokonano zgłoszenia cysterny PPIS w Goleniowie, który nie określił częstotliwości badań wody w środku przewozu wody pitnej. Raporty z comiesięcznego badania wody w beczce GWiK przedkładał PPIS w Goleniowie⁴⁵. W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki negatywnego wyniku badania. W toku kontroli PPIS w Goleniowie dokonał badania jakości wody. Wynik badania był pozytywny⁴⁶. Jakość wody spełniała kryteria wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określone w § 2 rozporządzenia w sprawie jakości wody.

(akta kontroli str. 817-824, 911,918-928)

Biegli ocenili, że GWiK dysponuje łącznie środkami do przewozu wody pozwalającymi na pokrycie zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej w ilości:

⁴⁰ Oględziny przeprowadzono 26 maja 2023 r.

⁴¹ Na terenie SUW Goleniów, SUW Święta i SUW Mosty.

⁴² Na terenie SUW Święta i SUW Mosty.

⁴³ Kontrola wykonana na zlecenie NIK.

⁴⁴ O pojemności 5 m³.

⁴⁵ Każdorazowo listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

⁴⁶ Kontrola wykonana na zlecenie NIK z 19 kwietnia 2023 r. Próbkę do badania pobrane 15 maja 2023 r.

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{50}{84,80} = 59,0\%$,
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{50}{577,72} = 8,6\%$,
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{50}{1147,62} = 4,3\%$,

co ocenili negatywnie. Ilość wody możliwej do rozprowadzenia w ciągu doby biegli ustalili jako $5,0 \text{ m}^3 \times 10 \text{ kursów} = 50 \text{ m}^3$.

(akta kontroli str. 692-712)

2.6. GWiK nie zabezpieczał dostaw wody pitnej w sytuacjach kryzysowych w innych niż ww. formach w tym poprzez zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wody konfekcjonowanej przez podmioty zewnętrzne lub we własnym zakresie. Gmina deklarowała posiadanie wody butelkowanej w ilości 480 dm^3 .

(akta kontroli str. 19-23)

2.7. Biegli wykazali, że *kluczowym aspektem dla zapewnienia odpowiedniej ilości wody w sytuacji kryzysowej jest posiadanie odpowiedniej liczby środków transportu, pozwalających na transport wody do miejsc dystrybucji. Pokrycie zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej zależy w tym przypadku od liczby kursów. Do obliczeń przyjęto 10 kursów na dobę obejmujących czas jazdy do miejsca dystrybucji i z powrotem, czas napełniania zbiornika wodą oraz czas dystrybucji wody z mobilnego punktu. (...) Ilość wody możliwej do rozprowadzenia w ciągu doby – $5,0 \text{ m}^3 \cdot 10 \text{ kursów} = 50 \text{ m}^3$. (...) GWiK sp. z o.o. posiada zasoby służące do transportu wody do miejsc dystrybucji. Wskazane zasoby pozwalają na pokrycie 59,0 % zapotrzebowania fizjologicznego, 8,6 % zapotrzebowania minimalnego oraz 4,6 % zapotrzebowania niezbędnego. Stan ten należy ocenić negatywnie. Należy dążyć do zwiększenia objętości możliwej do transportu wody, przynajmniej do poziomu pokrycia zapotrzebowania fizjologicznego.*

(akta kontroli str. 692-712)

W Planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Miasta i Gminy Goleniów na lata 2021-2025 uwzględniono zakup beczkowozów wody pitnej na kwotę 100 tys. zł. Zakup zaplanowano na 2025 r.

(akta kontroli str. 145)

2.8. Biegli ocenili, że stopień pokrycia fizjologicznego, niezbędnego i minimalnego zapotrzebowania w wodę w sytuacji kryzysowej w gminie Goleniów wynosi:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $84,80 \text{ m}^3/\text{dobę}$,
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $577,72 \text{ m}^3/\text{dobę}$,
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $1147,62 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Na terenie gminy Goleniów nie istnieją ujęcia rezerwowe⁴⁷, tj. ujęcia inne niż podstawowe⁴⁸, utrzymywane w stanie sprawności, mogące stanowić źródło wody na czas trwania sytuacji kryzysowej. Sieć wodociągowa zaopatruje w wodę około 33 000 mieszkańców gminy Goleniów. System wodociągowy nie posiada zbiorników sieciowych⁴⁹. Istniejące zbiorniki w systemie wodociągowym GWiK nie są przystosowane do napełniania beczkowozów. Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy Goleniów w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej odbywa się w pełni z wykorzystaniem zasobów GWiK oraz z wykorzystaniem zapasu wody butelkowanej gromadzonego przez UGiM. Zasoby przedsiębiorstwa pozwalają na pokrycie

⁴⁷ Ujęcie rezerwowe - ujęcie inne niż podstawowe, utrzymywane w stanie sprawności, mogące stanowić źródło wody na czas trwania sytuacji kryzysowej.

⁴⁸ Ujęcie podstawowe – ujęcie wody, stanowiące podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę w danym systemie wodociągowym.

⁴⁹ Zbiornik sieciowy – zbiornik wodociągowy, znajdujący się poza terenem ujęcia wody i stacji uzdatniania wody, współpracujący z siecią wodociagową.

zapotrzebowania fizjologicznego, minimalnego oraz niezbędnego w czasie trwania sytuacji kryzysowej w odniesieniu do wykorzystania zapasu wody zgromadzonego w zbiornikach wody czystej do zaopatrzenia ludności w wodę w czasie trwania sytuacji kryzysowej. Należy jednak przystosować ww. zbiorniki do możliwości poboru wody przez beczkowsy, np. poprzez opracowanie procedury awaryjnego poboru wody zgromadzonej w zbiorniku przez włązy rewizyjne lub hydranty. W przypadku całkowitego braku dostawy wody do miasta, w pierwszych godzinach sytuacji kryzysowej źródło wody mogą stanowić zbiorniki wody czystej. Czas pokrycia zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej ze zbiorników wodociągowych napełnionych w 70% wynosi:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{1\,799}{84,80} = 21,2 \text{ doby}$,
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{1\,799}{577,72} = 3,1 \text{ doby}$,
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{1\,799}{1147,62} = 1,6 \text{ doby}$.

Za szczególnie pozytywne biegi uznali posiadanie przez GWiK zasobów w postaci:

- dziewięciu niezależnych ujęć wody,
- instalacji wspomaganie technologii uzdatniania wody,
- agregatów prądotwórczych do awaryjnego zasilania w energię elektryczną,
- pojazdu do transportu i dystrybucji wody.

Zdaniem biegłych do słabych stron, w stosunku do warunków optymalnych można zaliczyć:

- brak ujęć rezerwowych – brak alternatywnego źródła wody na czas trwania sytuacji kryzysowej, podczas której wyłączono z eksploatacji ujęcia podstawowe; ewentualna rozbudowa systemu wodociągowego o ujęcia rezerwowe powinna zostać poprzedzona analizą ekonomiczno-techniczną zgodnie z zasadą ALARP (ang. As Low As Reasonable Practicable), gdzie koszty działań mających na celu zwiększanie bezpieczeństwa dostaw wody, nie powinny przekraczać możliwych do osiągnięcia korzyści,
- niewielka objętość istniejących zbiorników wody czystej (w odniesieniu do warunków normalnych) – zgromadzony zapas wody stanowi tylko 38% średnio dobowej produkcji wynikającej z aktualnego zapotrzebowania na wodę,
- brak zbiorników sieciowych – z punktu widzenia zabezpieczenia mieszkańców na czas trwania sytuacji kryzysowej, im większy zapas zgromadzonej wody w zbiornikach wodociągowych tym lepiej; ewentualna rozbudowa systemu wodociągowego o zbiorniki sieciowe powinna zostać poprzedzona analizą ekonomiczno-techniczną zgodnie z zasadą ALARP,
- brak mobilnej stacji uzdatniania wody – nie ma możliwości uzdatnienia wody pochodzącej z niemonitorowanych pod względem jakości wody źródeł (np. studni prywatnych),
- brak dwustronnego zasilania w energię elektryczną dla Stacji Uzdatniania Wody – w przypadku wystąpienia braku zasilania w energię elektryczną ze źródła podstawowego, brak jest możliwości stałego zasilania wskazanych obiektów. Posiadane przez przedsiębiorstwo agregaty prądotwórcze nie posiadają wystarczających zapasów paliwa, istnieje ryzyko wyłączenia z eksploatacji Stacji Uzdatniania Wody.

(akta kontroli str. 692-717)

2.9. Na terenie działania GWiK w latach 2021-2023 nie miały miejsca zdarzenia warunkujące uruchomienie procedur reagowania kryzysowego dotyczących wprowadzenia w życie działań w ramach obrony cywilnej.

(akta kontroli 24-31)

2.10. Badaniem szczegółowym objęto przeprowadzanie okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych przewidzianych do wykorzystania przy zaopatrzeniu mieszkańców Gminy w wodę pitną: SUW Mosty⁵⁰ oraz SUW Goleniów⁵¹. Wpisy w książkach obiektów budowlanych potwierdzały przeprowadzenie w badanym okresie zarówno przeglądów rocznych jak i pięcioletnich, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1-4 ustawy Prawo budowlane. W protokole Nr 6/V/2022 z okresowej kontroli⁵² z 24 czerwca 2022 r. budynku socjalno – technicznego SUW Goleniów stwierdzono ubytki w otynkowaniu budynku i wyznaczono dwuletni termin wykonania prac remontowych.

(akta kontroli.825-891)

2.11. Zgodnie z art. 121 i 133 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne⁵³ GWiK przeprowadził analizę ryzyka obejmującą ocenę zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem czynników negatywnie wpływających na jakość ujmowanej wody⁵⁴. Analiza wykazała brak konieczności zmiany ustanowionych terenów ochrony bezpośredniej i pośredniej. Tereny ochrony pośredniej zostały ustanowione dla wszystkich dziewięciu ujęć wody, którymi dysponowała GWiK. Na terenach ochrony bezpośredniej ustanowiono zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody. Tereny ochrony pośredniej zostały ustanowione dla dwóch z nich:

- rozporządzeniami Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie Nr 1/2007 z dnia 25 maja 2007 r. i 2/2007 z dnia 19 września 2007 r. dla ujęcia wody przy ulicy Rybackiej w Goleniowie,
- rozporządzeniem Nr 4/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 2 października 2008 r. dla ujęcia wody „Kliniska I” i „Kliniska II”.

Na obu terenach ochrony bezpośredniej zakazem objęto: wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi (za wyjątkiem oczyszczonych wód opadowych i roztopowych, wód opadowych i roztopowych, które mogą być wprowadzane do wód lub do ziemi bez oczyszczania, oczyszczonych ścieków pochodzących ze stacji uzdatniania wody), rolnicze wykorzystanie ścieków, stosowanie nawozów za wyjątkiem nawozów organicznych, stosowanie środków ochrony roślin z wyjątkiem środków dopuszczonych do stosowania w strefach ochronnych ujęć wody, lokalizowanie składowisk odpadów, przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych, lokalizowanie zakładów przemysłowych, lokalizowanie ferm chodu lub hodowli zwierząt, lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych, a także rurociągów do ich transportu, z wyłączeniem naziemnych zbiorników gazu oraz magazynów butli z gazem płynnym, mycie pojazdów mechanicznych poza myjniemi usługowymi, naprawienie i obsługa pojazdów mechanicznych poza terenem zakładów usługowych prowadzących taką działalność na podstawie odrębnych przepisów, lokalizowanie ujęć wody podziemnej, lokalizowanie cmentarzy, grzebanie zwłok zwierzęcych. Na terenie strefy ochrony pośredniej ujęć wody „Kliniska I” i „Kliniska II” poza powyższym zakazem objęto również wydobywanie kopaliny, wykonywanie robót melioracyjnych oraz wykopów ziemnych o głębokości przekraczającej 1,0 m, za

⁵⁰ Obiekt budowlany najstarszy.

⁵¹ Obiekt budowlany o największej wartości ewidencyjnej.

⁵² Co najmniej raz na pięć lat na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane.

⁵³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, ze zm. Dalej: ustawa Prawo wodne.

⁵⁴ Przedłożono Wojewodzie Zachodniopomorskiemu: 20 marca 2019 r. dla ujęć Zabród, Mosty, Budno, Danowo, 8 grudnia 2022 r. dla ujęcia wody Goleniów, 5 listopada 2020 r. dla ujęcia wody Kliniska Wielkie, Komarowo, Święta i Niewiadowo.

wyjątkiem prac związanych z budową infrastruktury technicznej, wykonywanie odwodnieni budowlanych innych niż krótkotrwałe odwodnienia za pomocą igłofiltrów, za wyjątkiem odwodnieni związanych z budową infrastruktury technicznej, budowę torów kolejowych, autostrad oraz dróg powiatowych, gminnych i wewnętrznych.

(akta kontroli str. 892-910)

2.12. Badaniem szczegółowym w zakresie prawidłowego oznakowania granic terenów ochrony bezpośredniej i pośredniej źródeł wody objęto teren ochrony bezpośredniej na ujęciu w Goleniowie oraz teren ochrony bezpośredniej na ujęciu Mosty⁵⁵. Zgodnie z art. 129 ust. 2 ustawy Prawo wodne na ogrodzeniu terenu ujęciach w Goleniowie i Mostach umieszczono tablice zawierające informację o ustanowieniu strefy ochrony bezpośredniej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych odpowiadające wzorowi zamieszczonemu w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2019 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody⁵⁶. Teren ochrony bezpośredniej na ujęciu w Goleniowie był w całości własnością GWiK. Na siatce okalającej cały teren umieszczono tablice zawierające informację o ustanowieniu strefy ochrony pośredniej ustanowionej w celu ochrony jakości wód, odpowiadające wzorowi zamieszczonemu w rozporządzeniu w sprawie wzorów tablic informacyjnych.

(akta kontroli str. 912-935)

2.13. Ochrona urządzeń wodociągowych, które mogły zostać wykorzystane do użycia na wypadek sytuacji kryzysowych zapewniono poprzez fizyczne ogrodzenia terenów, na których się znajdują, siatką metalową. SUW Goleniów był objęty ochroną zewnętrznego podmiotu świadczącego usługi ochrony osób i mienia, zapewniającego patrol zmechanizowany, w tym patrol uzbrojony.

(akta kontroli str. 911)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Zasoby służące GWiK do transportu i dystrybucji wody, tj. jedna cysterna o pojemności 5 m³, były niewystarczające. Nie zapewniono tym samym możliwości realizacji przez przedsiębiorstwo wodociągowe, w odpowiednim do potrzeb zakresie, zadania polegającego na dostawach wody w sytuacjach kryzysowych. Zgodnie z opinią biegłych, zasoby te pozwalały jedynie na pokrycie 59,0% dobowego zapotrzebowania fizjologicznego, 8,6% dobowego zapotrzebowania minimalnego oraz 4,3% dobowego zapotrzebowania niezbędnego mieszkańców Gminy Goleniów. Stan taki biegli ocenili negatywnie.

(akta kontroli str. 145, 692-717)

Prezes wyjaśnił, że *Plany inwestycyjno – rozwojowe przewidują zakup kolejnych beczkowozów. W chwili obecnej sytuacja finansowa nie pozwala na tego rodzaju zakupy. Nie funkcjonuje też żaden przepis prawny mówiący o takim obowiązku przedsiębiorstwa wodociągowego.*

(akta kontroli str. 937)

OCENA CZĄSTKOWA

GWiK zapewniła organizację i zasoby przeznaczone do wykorzystania przy dostarczaniu wody w sytuacjach kryzysowych. Przy czym zasoby te nie były wystarczające dla zapewnienia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych w wysokości równej z zapotrzebowaniem. Zasoby wody gromadzone w zbiornikach wody czystszej pozwalały na pokrycie zapotrzebowania minimalnego na wodę przez 3,1 doby, co zostało ocenione przez biegłych pozytywnie. Biegli negatywnie ocenili możliwość dystrybuowania wody w sytuacjach kryzysowych. Dla objętych badaniem

⁵⁵ Oględziny przeprowadzono 26 maja 2023 r.

⁵⁶ Dz. U. poz. 1217. Dalej rozporządzenie w sprawie wzorów tablic informacyjnych.

szczegółowym dwóch obiektów budowlanych związanych z ujęciami wody prowadzono książki obiektów budowlanych i przeprowadzono wymagane w art. 62 ust. 1 pkt 1-4 ustawy Prawo budowlane kontrole stanu technicznego obiektów. Wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody w Goleniowie i w Mostach były prawidłowo oznakowane.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- Uwagi Sporządzenie charakterystyki zagrożeń w zakresie zapewnienia ciągłości dostaw wody wraz z oceną ryzyka ich wystąpienia, w ocenie NIK może ułatwić w sytuacji problemowej właściwą szybką identyfikację rozwiązań służących przeciwdziałaniu i eliminacji skutków wystąpienia tych zagrożeń.
- Wnioski Zapewnienie zasobów transportowych do dystrybucji wody w sytuacjach kryzysowych do poziomu co najmniej równego z zapotrzebowaniem fizjologicznym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego i wykorzystaniu uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 6 lipca 2023 r.

Kontrolerzy
Agata Prochotta-Milek
Specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

podpis

Anna Jończyk
Starszy inspektor k.p.

podpis

.....
podpis